

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Ura- ja työllistymisvalmiuksien tukeminen muutosten ajassa

Työllisyyden ja hyvinvoinnin risteyksissä – ohjausosaamista ja työllisyyttä tukemassa –seminaari 31.8.2022

Leena Penttinen

leena.penttinen@jyu.fi

Asiakkaanani tänään...

Anni

23 v.

Ylioppilas

Useita keskeytyneitä ammatillisia koulutuksia

"En oikein tiedä, mitä edes haluaisin opiskella tai tehdä työurallani"

Juhani

52 v.

Insinööri

Pitkä työura asiantuntija-, esimies- ja johtotehtävissä

Yrityssaneerauksen jälkeen työttömäksi

"Motivaatio nolla alottaa työnhaku"

Seija

36 v.

Tradenomi

Kotiäitinä viimeiset kuusi vuotta

Avioero ja yksinhuoltajuus -> toimeentulo

"Osaanko enää mitään, kun työelämä on muuttunut - sitä paitsi miten onnistuisin yhdistämään työn ja perheen pienten lasten kanssa"

Yhdenkään asiakkaani ydinkysymys ei ole ns. tiedollinen ongelma

**Tutkittaessa millainen ura olisi
parasta ja mahdollista minulle
on kysyttävä
”Kuinka minun tulisi elää
elämäni?”**

Peavy 2002

**Urasuunnittelun ja
työllistymisen
kokonaisvaltaisuus yksilön
elämänkentässä**

Näkökulmia ura- ja työllistymisvalmiuksiin: Työllistymispääomat

(Graduate capitals: Tomlinson 2017)

Identiteettipääoma

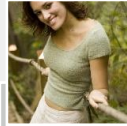
- OSAAMISIDEN- TITEETTI
- AMMATILLINEN KEHITTYMINEN
- henkilökohtaiset ominaisuudet ja valmiudet
- rakentuu elämämme aikana
- muokkautuu kokemusten ja valintojen myötä
- Ytimessä narratiivit ja käsitykset itsestä

Psykologinen pääoma

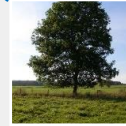
- SOPETUTUMI- NEN JA EPÄ- VARMUUDEN SIETO
- resilienssi, pystyvyysuskomukset , uramuuntuvuus, kokoelma psykososiaalisia resursseja
- epävarmuuden sieto, hallittujen riskien ottaminen,
- takaiskujen, muutosten, siirtymien hallitseminen

Inhimillinen pääoma

- KOULUTUKSEN ANTAMA OSAAMINEN
- TYÖLLISTYMIS- TAITOT
- Alaspesifiä osaamista, tietoja ja taitoja
- Sidoksissa tutkintoon tai yleisiä, siirrettäviä työelämätaitoja
- Työllistymistaidot, taito kirjoittaa työnhaun dokumentteja, työhaastatteluissa suoriutuminen
- Tieto omista työmarkkinoista ja työmahdollisuuksista

Kulttuurinen pääoma

- OMAN PAIKAN LÖYTÄMINEN TYÖMARKKI- NOILLA
- AKTIIVISUUS ERILAISISSA TOIMINTAYMPÄ- RISTÖISSÄ
- kulttuurisesti arvostettua tietoa, kykyjä ja käyttäytymistä
- Koulutuksessa muodostuu usein opetuksen ulkopuolella (esim. harjoittelut, järjestötyö)
- Käytöskoodi ja sen vaihtelu

Sosiaalinen pääoma

- VAIHTOEHTOJEN JA MAHDOLLI- SUUKSIEN HAHMOTTAMINEN
- VERKOSTOI- TUMINEN
- verkostot, sosiaaliset siteet ja ihmissuhteet
- mahdollisuudet ja urapolut
- alan keskeiset toimijat ja vaikuttajat
- verkostojen luominen

Inhimillinen pääoma - koulutuksella hankitulla osaamisella työllistymiseen

Vähäinen inhimillinen pääoma

Haasteita

- tunnistaa omaa osaamista, mitä on oppinut koulutuksessa ja työelämässä, mitä työelämässä odotetaan
- opitun osaamisen linkittämisessä käytäntöön, ei osaa sanoittaa osaamista
- löytää sijoittumistietoa ja työmahdollisuuksia, tunnistaa osaamisen vastinetta
- työnhaun prosesseissa

Miten kehittää ja tukea ohjauksessa?

Koulutuksen antama osaaminen

- Vahvistaa uskoa oman koulutuksen antamaan osaamiseen ja sen antamiin työelämänäkymiin
- Osaamisen sanoittamisen harjoituksia
- Tunnistaa, miten on käyttänyt omaa osaamistaan työelämässä

Työllistymistaidot

- Yleisten siirrettävien työelämätaitojen osoittamisen harjoittelu
- Oman alan työmarkkinatiedon löytäminen ja käyttämisen taitojen harjaannuttaminen (ml. työmahdollisuuksien löytäminen)
- Työnhaun dokumenttien (hakemus, CV) tekemisen taidot
- Työhaastattelusta suoriutumisen harjoittelu
- Henkilöarviointeihin valmistautuminen

Psykologinen pääoma - avaintaito kaksitahoisessa epävarmuudessa navigoinnissa

Vähäinen psykologinen pääoma

Tunnusmerkkejä:

- Vähäinen resilienssi ja stressinhallinta
- Vähäinen usko itseen ja omaan tekemiseen
- Epävarmuuden sieto heikkoa
- Siirtymät ja muutokset askarruttavat
- **Ei strategioita urasuunnitteluun**
- Ei uramuuntuvuutta = psykologista joustavuutta ja toimintakykyisyyttä muutostilanteissa (Mark Savickas)

Mitä kehittää ja miten tukea ohjauksessa?

- Optimistisuus työn löytymisestä -> myönteisyyden avaimien etsintää
- Harkittujen riskien ottaminen -> “Mikä on pahinta, mitä voisi tapahtua?”
- Suhde muutokseen - > reflektointia
- Sinnikkyys vastoinkäymisissä - > tukea pitkäkestoiseen tavoitteelliseen toimintaan
- Joustavuus -> muutokseen varautumista ja suunnitelmallisuuden tukemista muutostilanteissa
- Takaiskujen hallitseminen - > myötäelämistä, mutta myös toiminnan tutkimista

Identiteettipääoma

- oman (elämän)uratarinan kirjoittamista

Vähäinen identiteettipääoma

Haasteena se, että

- omat arvot, vahvuudet ja motiivit epäselviä ja
- käsitys itsestä ja omasta elämästä rakeinen ja jäsentymätön

(Elämän)ura narratiiveina

- Elämänteemat tarinallisena juonteena
- Sanoitamme elämäämme suhteessa elettyyn elämään ja sen ”traumoihin” (Mark Savickas)

Mitä kehittää ja tukea ohjauksella?

Osaamisidentiteetti

- Omannäköisen oman alan osaamisen ja taitojen sanoittaminen
- Itseä motivoivien asioiden ja vahvuuksien, arvojen tunnistaminen ja sanoittaminen

Ammatillinen kehittyminen

- Itselle tärkeiden työuraan liittyvien asioiden ja tehtävien tunnistaminen
- Urasuunnitelmien selkeys
- Henkilökohtaisen kehittymisen dokumentoiminen

Oman uratarinan kirjoittaminen/kertominen

- Elämänteemojen tunnistaminen
- Narratiiviset harjoitukset ja menetelmät ohjauksessa

Sosiaalinen pääoma – vaihtoehtojen ja verkostojen hyödyntäminen

Vähäinen sosiaalinen pääoma

- Erilaisten ja/tai itselle sopivien työroolien tunnistaminen vaikeaa
- Oman alan työmarkkinoiden tai alan keskeisten toimijoiden tunnistamisessa vaikeuksia
- Haasteita mahdollisuuksien hahmottamisessa ja niihin tarttumisessa
- Omat verkostot suppeita
- Erilaisten työnantajien tai toimijoiden lähestymisessä vaikeuksia
- HUOM! Ei kyse sosiaalisista taidoista eikä kyvystä pitää ns. hissipuheita

Mitä kehittää ja tukea ohjauksella?

Vaihtoehtojen ja työelämän verkostojen tuntemus

- Työtehtävien ja roolien ymmärryksen laajentamista
- Ymmärrystä oman alan työmarkkinoista ja toimijoista
- Työurien tunnistaminen ja ymmärtäminen suhteessa työelämän muutoksiin
- Itseä kiinnostavien työnantajien nimeämistä ja jäsentämistä

Verkostoituminen

- Henkilökohtaisen kehittymisen mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen
- Työelämän verkostojen hyödyntäminen urasuunnittelun tietolähteinä
- Aktiivisuus kontaktoimisessa (huom. Digitalisoituvat työmarkkinat)

Kulttuurinen pääoma

Vähäinen kulttuurinen pääoma

- eri organisaatioita koskevan kulttuurisen ymmärryksen puutetta
- sensitiivisyyden puutetta kulttuurisissa konteksteissa
- Vaikeutta lähestyä työnantajia ja esittäytyä relevantilla tavalla
- vaikeutta vaihtaa omaa käytöskoodia eri tilanteissa

Oman kulttuurisen toimintaympäristön prgamaattinen rationaliteetti esteenä laajentaa yksilöllistä toimintahorisonttia (Hodkinson & Sparkes)

Mitä kehittää ja tukea ohjauksella

Työelämän kulttuuristen toimintamallien ja koodiston ymmärryksen lisäämistä:

- Pyrkiä tunnistamaan itselle sopivia työrooleja ja organisaatioita
- Kehittää valmiuksia selvittää erilaisiin töihin vaadittavia taitoja, ominaisuuksia ja toimintatapoja
- Pyrkiä tunnistamaan työnantajien odotuksia ja opetella kertomaan itsestään erilaisissa tilanteissa
- olla aktiivinen koulutuksen ulkopuolisissa vapaa-ajan toiminnoissa

Reflektoida omia kokemuksia ja toimintaympäristöjä suhteessa ymmärrykseen työelämästä, sen rooleista ja erilaisista organisaatioista

A woman with long, wavy blonde hair is shown in profile, looking towards the right. The background is a soft-focus landscape at sunset or sunrise, with a single dandelion seed head in the foreground. The lighting is warm and golden, creating a contemplative mood.

**Ura- ja työllistymisvalmiudet
ovat monimuotoinen
kokonaisuus kognitiivisia,
emotionaalisia, asenteellisia ja
psykososiaalisia taitoja**

Kiitos!